

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Sector Privaatrecht
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Via Internetconsultatie.nl

Onze referentie
2025-290836880-35606/MHEEN

Den Haag
23 februari 2026

Betreft

Consultatie concept Wetsvoorstel uitbreiding vergoeding affectieschade broers en zussen

Geachte heer, mevrouw,

Graag maken wij gebruik van uw uitnodiging om te reageren op het conceptwetsvoorstel ter uitbreiding van de Wet affectieschade met broers en zussen, en ook het concept besluit vergoedingen affectieschade.

Met het voorliggende conceptwetsvoorstel wordt uitvoering gegeven aan de politiek-maatschappelijke wens om door middel van een uitbreiding van de bestaande kring van gerechtigden ook broers en zussen aanspraak te geven op de vergoeding van affectieschade. Dit geldt ook voor andere personen die in een vergelijkbare relatie met de gekwetste duurzaam in gezinsverband samenwonen of voor de schadeveroorzakende gebeurtenis hebben samengewoond. Daarnaast worden met dit wetsvoorstel onder meer stief- en pleegouders en stief- en pleegkinderen, die niet meer met elkaar samenwonen ten tijde van de schadeveroorzakende gebeurtenis, onder de vaste kring van gerechtigden gebracht.

De wens om broers en zussen onder de kring van gerechtigden te brengen staat niet op zichzelf, maar is eerder tot uiting gebracht in onder meer de MH17 zaak, diverse Kamerdebatten, de bijzondere procedure op 14 september 2023 in de Tweede Kamer en de met algemene stemmen aangenomen motie Ellian c.s. Het is ook een belangrijk onderdeel van het evaluatieonderzoek naar de werking van de Wet affectieschade door de Universiteit Utrecht en Vrije Universiteit in opdracht van het WODC¹.

Inleiding

Het Verbond van Verzekeraars heeft in de aanloop naar de inwerkingtreding van de Wet affectieschade in 2019 namens rechtsbijstand- en aansprakelijkheidsverzekeraars aangegeven voorstander te zijn van de wijze waarop met deze vergoeding erkenning wordt gegeven aan leed van naasten en nabestaanden. Een nauw omschreven kring van gerechtigden, genormeerde

bedragen en een hardheidsclausule om onredelijk geachte uitkomsten te kunnen corrigeren, geven in de meeste gevallen direct duidelijkheid en erkenning van leed aan naasten en nabestaanden.

Momenteel vallen broers en zussen niet onder de in de Wet affectieschade omschreven kring van gerechtigden. Er bestaat een mogelijkheid voor broers en zussen om via de hardheidsclausule alsnog in aanmerking te komen voor vergoeding van affectieschade, maar de criteria hiervoor zijn zeer strikt, waardoor toekenning in de praktijk slechts sporadisch voorkomt.

In de kabinetsreactie op het evaluatieonderzoek heeft de staatssecretaris aangegeven voor wat betreft de uitbreiding naar broers en zussen uit te willen gaan van gezinseenheid als criterium en daarmee ook meer moderne gezinsvormen onder de wet te willen brengen dan het huidige strikt juridische begrip broers en zussen. De staatssecretaris geeft daarbij aan het onderscheid tussen thuis- en uitwonende broers en zussen tot uitdrukking te willen laten komen in de hoogte van de toe te kennen bedragen.

Wat het Verbond betreft is het essentieel dat vanuit de erkenningsfunctie van de wet en de uitvoerbaarheid ervan de voorgestelde uitbreiding niet leidt tot meer discussies over de vraag of potentiële rechthebbenden al dan niet onder de toegevoegde kring(en) vallen. Wij hebben begrip voor de maatschappelijke wens om ook broers en zussen in de brede context onder de kring van gerechtigden te laten vallen. Wij merken daarbij wel op dat dit inherent een spanningsveld oplevert met het eerder bij de invoering van de Wet affectieschade door de wetgever opgebrachte punt van een devaluerende werking van de erkenningsfunctie van de wet bij een té brede uitbreiding van de kring van gerechtigden.

Waar de kring van gerechtigden zich in eerste instantie beperkte tot familierelaties in de eerste graad, wordt met de uitbreiding naar broers en zussen de stap naar tweedegraads familierelaties gezet. De staatssecretaris heeft in de kabinetsbrief van 16 december 2024ⁱⁱ aangegeven dat met de voorgestelde nieuwe afbakening sprake zal zijn van “een toekomstbestendige regeling”. Wij maken hieruit op dat de wetgever geen verdere uitbreiding van de kring van gerechtigden dan het voorliggende voorstel voor ogen heeft.

Hieronder zullen wij puntsgewijs de voor aansprakelijkheidsverzekeraars relevante aspecten toelichten. Hierbij zullen wij de regeling voor de BES-eilanden en de daar actieve verzekeraars buiten beschouwing laten.

Uitbreiding aanspraakgerechtigdheid

Het wetsvoorstel brengt allereerst aanspraakgerechtigdheid voor vergoeding van affectieschade in de relatie stiefouders en -kinderen en pleegouders en -kinderen, als de zorgrelatie niet meer bestaat ten tijde van de schadeveroorzakende gebeurtenis. Bijvoorbeeld in het geval dat stief- of pleegkinderen op zichzelf zijn gaan wonen. Zij kunnen naar huidig recht alleen een beroep doen op de hardheidsclausule.

De grootste uitbreiding, die met dit wetsvoorstel beoogd wordt, betreft de uitbreiding van de kring van gerechtigden met broers en zussen. In het voorstel wordt een nieuw artikel g aan het bestaande artikel 6:107 lid 2 BW toegevoegd, en vormt het nieuwe artikel h de nieuwe zogeheten hardheidsclausule. Onder de kring van gerechtigden wordt gebracht *‘degene die ten tijde van de gebeurtenis broer of zus van de gekwetste is of andere personen die in een vergelijkbare relatie met de gekwetste duurzaam in gezinsverband samenwonen of voor de gebeurtenis duurzaam in gezinsverband hebben samengewoond’*.

In artikel 6:108 lid 4 BW wordt een soortgelijk onderdeel ingevoegd, namelijk *‘degene die ten tijde*

van de gebeurtenis broer of zus van de overledene is of andere personen die in een vergelijkbare relatie met de overledene duurzaam in gezinsverband samenwonen of voor de gebeurtenis duurzaam in gezinsverband hebben samengewoond’.

Volgens de toelichting wordt in beide artikelen onder de ruime definitie van broers en zussen onder meer verstaan a) broers en zussen, b) halfbroers en -zussen c) stiefbroers en -zussen en d) pleegbroers en -zussen. Deze komen in aanmerking voor vergoeding van affectieschade voor zover zij duurzaam met de gekwetste of overledene in gezinsverband samenwonen of hebben gewoond. Het begrip ‘duurzaam’ wordt bewust niet in de wet als bepaalde termijn gedefinieerd, maar zal volgens de wetgever in het algemeen eenvoudig uit de feitelijke situatie van betrokkenen kunnen worden afgeleid.

Hoewel in de toekenning van de bedragen rekening wordt gehouden met uit- en thuiswonende broers en zussen, vallen onder deze definitie ook de op leeftijd zijnde broer en zus, die ooit in gezinsverband hebben geleefd, maar nu ver uit elkaar wonen. De wetgever geeft terecht aan dat iedere uitbreiding het risico in zich heeft dat dit nieuwe discussies over afbakening met zich meebrengt. De vraag is wel of het onderbrengen van dergelijke situaties niet bijdraagt aan het eerder door de wetgever gesignaleerde risico van het devaluerenⁱⁱⁱ van de erkenningsfunctie van de wet door de kring van gerechtigden te breed te formuleren.

Met de toevoeging van ‘andere personen die in een vergelijkbare relatie met de gekwetste of overledene in duurzaam gezinsverband samenwonen of hebben samengewoond’ kunnen ook andere personen, die feitelijk met hen op één lijn te stellen zijn onder de kring worden gebracht. De toelichting geeft op dit punt geen positief geformuleerd voorbeeld daarvan. Aangegeven wordt dat ook de begrippen ‘zorg’ en ‘in gezinsverband’ op verschillende plaatsen in de wet (met name bij personen- en familierecht) voorkomt.

Hoewel dit voor enige inkadering zorgt, verwachten wij dat op grond van deze zinsnede zich juist in de praktijk de meeste discussies zullen voordoen. En discussies kunnen zoals gezegd nu juist afbreuk doen aan het uitgangspunt van de wet om leed te erkennen. Het zou voor de praktijk goed zijn als de wetgever nadrukkelijker in de wet of de memorie van toelichting aangeeft welke situaties hiermee bedoeld worden, zoals samengestelde gezinnen met of zonder samenwoning, LAT gezinnen, woongroepen etc.

Nu bij deze categorie vorderingsgerechtigden geen daadwerkelijke familieband vereist is, is de vraag hoe kan worden vastgesteld dat zij daadwerkelijk aanspraakgerechtigd zijn. En ondanks dat de wetgever meent dat het begrip ‘duurzaam’ in het algemeen eenvoudig uit de feitelijke omstandigheden afgeleid kan worden, is dit voor deze categorie lastiger dan bij broers en zussen en de onderliggende bloedband. Is het de bedoeling van de wetgever om een levenslange aanspraak op vergoeding van affectieschade te creëren als je ooit in je leven een jaar met iemand in een huis samen hebt gewoond? Of is er pas na 6 jaar samenleven sprake van duurzaam samenwonen?

Wijze van aanbidding en communicatie

Persoonlijke communicatie en een juiste wijze van aanbieden is essentieel voor de erkenning van het leed en daarmee onderdeel van de wet. Dat gaat helaas in de praktijk niet altijd goed, zo blijkt uit voorbeelden uit interviews in het onderzoek. De afhandeling wordt soms als té formeel en afstandelijk ervaren door naasten en nabestaanden. In het onderzoek en kabinetsreactie wordt hiervoor nadrukkelijk aandacht gevraagd bij niet alleen verzekeraars maar ook het Schadefonds Geweldsmisdrijven.

In de afwikkeling van affectieschade liggen in de regel maar één of enkele momenten van persoonlijk contact besloten. Bovendien is er niet met alle betrokkenen contact. De afwikkeling van dit soort ernstige ongevallen vindt uiteraard met gepaste empathie tegenover de contactpersonen plaats, maar van het specifiek benadrukken van het symbolische karakter en een gesprek over de mogelijkheid om het geld te besteden aan bijvoorbeeld een monument ter nagedachtenis of een goed doel is vaak geen sprake.

Een actieve benadering van de naasten en nabestaanden is gewenst zodra de aansprakelijkheid en causaliteit vaststaan. Lastig hierbij is dat de verzekeraar zelf geen toegang heeft tot de Basisregistratie Personen en dus afhankelijk is van informatieverstrekking door de naasten/nabestaanden of hun belangenbehartiger. In de praktijk is het vaak een belangenbehartiger of een familielid die zich meldt als contactpersoon om ook de aanspraken op vergoeding van affectieschade van naasten en nabestaanden bij de verzekeraar onder de aandacht brengen.

Verzekeraars zullen vervolgens moeten nagaan of aansprakelijkheid en polisdekking vaststaan en of zij ook daadwerkelijk tot de rechthebbenden behoren en vervolgens overgaan tot de uitkering. Er wordt in eerste instantie dus vooral informatie opgevraagd. En soms moeten naasten en nabestaanden hier nogmaals op worden geattendeerd. En daarmee ook belast in een toch al moeilijke periode. Daar waar in de relatie ouder – kind een akte van erfrecht de familieband kan aantonen, ligt dat bij broers en zussen anders en in het geval van stief- en pleegbroers en zussen nog ingewikkelder.

Het is belangrijk dat verzekeraars in de positie worden gebracht om hierover op empathische wijze met naasten en nabestaanden te communiceren en daarmee een bijdrage te leveren aan de erkenningsfunctie van de wet en de beoogde symbolische steun die van de betaling van deze bijzondere vorm van smartengeld uitgaat. Belangenbehartigers spelen hier ook een belangrijke rol in. Wij gaan graag verder in gesprek over oplossingen hiervoor.

Impact op de schadelast

Zowel de voorgestelde uitbreiding van de kring van gerechtigden als de voorgestelde herijking van de genormeerde bedragen volgens het Besluit vergoedingen affectieschade zullen impact hebben op de hoogte van de schadelast voor verzekeraars. De aan belangenbehartigers te betalen kosten zullen ook toenemen omdat het aantal gebeurtenissen waarin dit speelt zal toenemen. Dit geldt evenzeer voor de voorgestelde herijking van de bedragen iedere 5 jaar, op basis van de maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder prijsontwikkelingen. Hoe groot deze impact precies is, is lastig te kwantificeren vanwege de brede definitie van de nieuwe kring van gerechtigden en het ontbreken van fijnmaziger cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek en het Nederlands Jeugdinstituut^{iv}.

Uit eerdere berekeningen van het Data Analytics Centre (DAC) van het Verbond blijkt dat verzekeraars in de periode vanaf de invoering van de wet in 2019 tot en met 2022 ruim € 56 miljoen aan affectieschade hebben uitgekeerd. Uit een eerdere conservatieve inschatting van het DAC op basis van aannames ten aanzien van de strikte kring van gerechtigden en nieuwe (lager ingeschatte) bedragen voor broers en zussen is uitgegaan van een additionele schadelast van € 14 miljoen per jaar. Dit zal in de praktijk hoger liggen als gevolg van de ruimere definitie. Daarnaast zal het totaal uitgekeerde bedrag hoger worden als gevolg van de voorgestelde herijking van de bedragen met ca. 12,5 procent.

Als onder toezicht staande financiële instellingen moeten verzekeraars een adequate premiestelling hanteren op basis van de te verwachten schadelast. Hierop wordt toegezien door De Nederlandsche Bank als toezichthouder. Het is aan de individuele verzekeraars om te besluiten of en zo ja welke

invloed een en ander heeft op de premies voor WA-aansprakelijkheidsverzekeringen en de Schadeverzekering Inzittende (SVI) respectievelijk Opzittende (SVO).

Medische aansprakelijkheid

In het eerdergenoemde evaluatieonderzoek is geconstateerd dat de Wet vergoeding affectieschade de medische sector getalsmatig harder raakt dan andere sectoren, en daar vaker tot discussie leidt over aansprakelijkheid en causaal verband. Hiervoor lijken volgens de onderzoekers echter geen oplossingen voor de hand te liggen. De medische aansprakelijkheidsverzekeraars sluiten zich wat dit aspect betreft aan bij de consultatiereactie van de ziekenhuizen.

Overgangsrecht

Op basis van de Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek zal het nieuwe recht, waaronder de uitbreiding broers en zussen en ook de herijkte bedragen, van toepassing zijn op schadeveroorzakende gebeurtenissen die zich op of na de inwerkingtreding van de nieuwe regelgeving hebben voorgedaan. Dit is relevant omdat dit een uitbreiding van de bestaande dekking op verzekeringen betreft, waarmee in de premiestelling van verzekeraars geen rekening is gehouden.

Uiteraard zijn wij bereid een en ander desgewenst nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Ir. G. Feiter – van Heuvelen
Directeur

ⁱ [WODC-rapport Evaluatie wet Affectieschade](#)

ⁱⁱ [Kamerbrief beleidsreactie evaluatie wet vergoeding affectieschade](#)

ⁱⁱⁱ Zie [Memorie van Toelichting](#), p. 13 en 14

^{iv} Zie [MvT Wetsvoorstel uitbreiding vergoeding affectieschade](#) p. 8